

הצעות לשינויים בכללי האתיקה המקצועית

עו"ד דרור ארדי-אילון | יו"ר ועדת האתיקה הארצית

במקביל לעבודתה השוטפת של ועדת האתיקה פועלת תחתיה ועדת משנה לרוויזיה בכללי אתיקה. האתיקה המקצועית היא דינאמית, בחלקה היא מתפתחת ממקרה למקרה בהכרעות על העמדה לדן ובפסיקת בתי הדין, בחלקה היא מתפתחת בשינוי הכללים. על שולחנה של ועדת המשנה עומדים ארבעה נושאים חשובים, בשלבים שונים.

א. כיום, לא קיימת התיישנות של עבירות משמעת של עורכי דין. [ראו: ד. ארד-אילון, "התיישנות עבירת משמעת" **אתיקה מקצועית** 13 עמ' 1]. אולם לאחר דיונים רבים, מצאנו שיש צורך בסופיות גם בהליכים משמעתיים. ועדת הרוויזיה גיבשה הצעה המבוססת על התיישנות דיונית - הימנעות מהגשת קובלנה בתנאים מסוימים. תנאי ההתיישנות נערכו לפי הצעת הקודקס האזרחי. הוצע כי תקופת ההתיישנות על עבירת משמעת תהיה עשר שנים מיום ביצוע העבירה, אלא אם מתקיימות נסיבות מיוחדות המביאות להשעיית מרוץ ההתיישנות. בין נסיבות אלו, גילוי מאוחר של עובדות העבירה על-ידי נפגע העבירה או אפטרופוסו; הימצאות הנאשם מחוץ לישראל ועוד.

משרד המשפטים השתכנע בכך, אולם הוא הצביע על הצורך לקבוע את הסדר ההתיישנות בחקיקה שכן הוא משנה את מארג הזכויות של כל הנוגעים לעניין (הציבור, רשויות הלשכה ועורך-הדין). בימים אלו אנו מגבשים יחד הצעת תיקון לחוק שתקבע הסדר התיישנות מפורט. ב. כלל 5 לכללי לשכת עורכי הדין (ייצוג בעסקאות בדירות), התשל"ז – 1977 מתיר לעורך הדין של הקבלן לטפל בביצוע רישום הרכישה תוך שמירה על נאמנות לקבלן ולקונה. פעולה עליה הוא זכאי לקבל שכר מהקונה. הכלל מהווה הסדר של פשרה, בין הגישה הרואה ניגוד עניינים מובנה בייצוג קונה על-ידי עורך הדין של הקבלן ולכן אוסרת גם ביצוע רישום, לבין גישה חופשית יותר המאפשרת את הייצוג הכפול בתנאים של שקיפות ויידוע. סביב כלל זו גובשו מספר החלטות של ועדות האתיקה הממשיכות קו פשרה זה. [ראו: החלטות ועדת האתיקה הארצית מספר את 71/00 ו-את 130/02 שפורסמו ב**אתיקה מקצועית** גליון 11 עמ' 4].

ועדת קניין-מקרקעין שליד הוועד המרכזי קיבלה החלטה התומכת בביטול הכלל, וביצירת חסם פורמאלי מפני ייצוג צולב של קבלן המוכר דירה ושל צרכן הרוכש את הדירה. ועדת הרוויזיה טרם קיבלה החלטה בעניין זה, שיעמוד במרכז דיוניה בחודש הקרוב.

ג. מזה שנים שעורכי דין מקבלים במקרים מסוימים שכר בדרך של זכויות במיזמים שונים (מניות בחברות בהקמה, אחוז מהכנסות וכיו"ב). הסדר זה מתנגש לכאורה עם כלל 9 לכללי האתיקה

עורכת: ד"ר לימור זר-גוטמן, עו"ד ■ **יו"ר ועדת האתיקה הארצית:** דרור ארד-אילון, עו"ד
המערכת: רח' דניאל פריש 10, תל-אביב 64731, טל. 03-6918691, פקס. 03-6918696
מאמרי המערכת: הצעות לשינויים בכללי האתיקה המקצועית ■ חסיון עורך דין-לקוח למול חקירת המשטרה ■ **הנחיות והחלטות:** ועדת האתיקה הארצית.

לפיו לא ישולם שכר טרחה אלא בכסף. ועדת הרוויזיה ביקשה להסדיר את הנושא, ולהתיר קבלת זכויות מעין אלה בעניינים אזרחיים מתאימים תוך מניעה או צמצום של ניגוד עניינים פוטנציאלי. הצעת ועדת הרוויזיה נתקלה בהתנגדות של משרד המשפטים, המבקש להתיר תשלום שכר טרחה שלא בכסף בכל עניין אזרחי. ועדת הרוויזיה סברה שמהפכה מעין זו אינה נחוצה ואינה נכונה. למעשה, רב נזקה הפוטנציאלי על כל יתרון שאפשר למצוא בה. יש לקוות שבמהלך השנה הקרובה יסיר משרד המשפטים את התנגדותו, ואפשר יהיה לקדם את הכלל החדש לפי תפיסתה של הלשכה.

ד. החלטה נוספת שתביא לתיקון בכללי לשכת עורכי הדין (בחירות למוסדות הלשכה), תשמ"ב – 1982, קובעת אי כשירות של מועמד למוסדות הלשכה (ראש הלשכה, הועד המרכזי, ועדים מחוזיים, יו"ר ועד מחוז, והמועצה הארצית) אם טרם חלפו שבע שנים מהיום שגמר לרצות את עונשו או מיום גזר הדין, המאוחר בין השניים, בגין עבירה פלילית (כולל צבאית) שיש עמה קלון או עבירה משמעתית שהביאה להטלת עונש השעיה או הוצאה מן הלשכה. המצב כיום הוא שיכול להיבחר למוסדות הלשכה אדם שהיה מושעה מן הלשכה זמן קצר קודם לכן. התיקון לכללים גם מחייב כל מועמד לגלות הרשעות קודמות וכתבי אישום התלויים ועומדים בעבירות פליליות (שאינן חטא), לרבות בבית משפט צבאי, ובעבירות משמעת וקובלנות התלויות ועומדות בבית דין משמעותי הפועל על-פי חוק. לדעתנו, התיקון לחוק מבטיח שקיפות של המועמדים תוך הגבלה ראויה ומידתית של הזכות להיבחר.

חסיון עורך דין-לקוח למול חקירת המשטרה

ד"ר לימור זר גוטמן | עורכת

שאלה חשובה שעלתה למרכז הדיון הציבורי בעקבות פרשת חקירתו במשטרה והתאבדותו הטראגית של עו"ד ד"ר דוד וינר, בוחנת האם בכלל ומתי, יש לזמן עורך דין לחקירה במשטרה כעד, בקשר ללקוחו, בעניין הנוגע לייצוג. [ראו: עו"ד נ. פלסר "על החירות המקצועית של עורכי דין והיקף שיקול הדעת המשטרה לפתוח כנגדם בהליכי חקירה" **הסניגור** 112 עמ' 5 (2006); עו"ד ד. ארד-אילון, "חקירת עורכי דין" **אתיקה מקצועית** 19 עמ' 1 (2006)]. רשימתי לא תעסוק בשאלה זו, אלא בנקודת הזמן שלאחריה כאשר זומן עורך הדין לחקירה כעד ובחקירתו עולות סוגיות הנכנסות תחת כנפי חסיון עורך דין לקוח [להלן: החסיון]. מטרת הרשימה היא להציג את המצב המשפטי הקיים תוך הצעת דרכי התנהגות לעורך דין העומד בפני דילמה זו עקב זימונו לחקירה במשטרה.

הנחיית היועץ המשפטי לממשלה מחודש יולי השנה [הנחיה מספר 4.2202] קובעת באופן ברור כי – **"חקירת עורך דין במשטרה או בשב"כ, בנושאים לגביהם עשויה לעלות טענה בדבר חסיון עורך דין-לקוח, למעט מקום המתלונן הוא הלקוח של עו"ד, טענה אישור פרקליט המחוז"**. הנחיה זו מאד בעייתית כיוון שהחלטה האם החקירה כוללת נושאים לגביהם עשוי לחול החסיון מופקדת בידי השוטר החוקר – שאינו בקיא דיו בחסיון והוא גם בעל אינטרס ברור שלא להכיר בחסיון. לכן, על עורך דין המוזמן לחקירה מוטלת החובה לברר מבעוד מועד לגבי טיבה, על מנת להחליט אם החקירה עלולה לגעת בנושאים עליהם חל החסיון שאז על עורך הדין לוודא שאכן ניתן אישור פרקליט המחוז ולדאוג לפנות לוועדת האתיקה כפי שיפורט להלן. על פרקליט המחוז לשקול היטב כל בקשה תוך הסתכלות לא רק על נסיבות המקרה שלפניו אלא גם על האינטרס החברתי של שמירה על תקשורת חופשית ויחסי אמון בין עורך הדין ללקוח ככלי להשגת צדק בטווח הארוך. זהו הצידוק הקובננציאלי העומד בבסיס החסיון. [ראו: ל.זר-גוטמן "הצידוקים לחובת הסודיות וחסיון עורך דין לקוח" **אתיקה מקצועית** 15 עמ' 2 (2005)].

אפשרות חשובה העומדת בפני עורך דין המוזמן לחקירה במשטרה בה צפויים לעלות נושאים המוגנים תחת החסיון היא לפנות לוועדת האתיקה בשאלתא דחופה כדי שתורה לו כיצד עליו לנהוג. ככלל,

החוק אינו מטיל חובה על עורכי דין להיוועץ בועדת האתיקה אך במקרה זה, לגישתי, קמה החובה לעשות כן מכוח סעיף 90 לחוק לשכת עורכי הדין המטיל על עורך הדין את החובה האתית לשמור על החסיון. במצב של ערב חקירה, שמירה על החסיון מחייבת את עורך הדין לפנות לועדה ולפעול בהתאם להנחיותיה. מהחלטות שפורסמו ניתן לראות כי הועדה מעניקה שלל הנחיות, כולל עצה לפנות לבית המשפט כדי שזה יכריע בשאלת החסיון. [ראו למשל: **עט ואתיקה** 62 עמ' 2 (2001); **עט ואתיקה** 56 עמ' 2 (2000); **אתיקה מקצועית** 9 עמ' 5 (2004)]. החלטות ועדות האתיקה אינן מחייבות משפטית והמשטרה אינה כפופה להן. ברם, הלשכה לא תעמיד לדין משמעתי עורך דין שהסתמך ופעל לפי הנחיה זו [ראו: **אתיקה מקצועית** 7 עמ' 6 (2003)]. מנגד, על המשטרה מוטלת החובה הציבורית לכבד את החלטות ועדות האתיקה המאושרות על ידי ועד המחוז או הועד המרכזי, בהיות אלו הגוף שהוסמך לפי סעיף 63 לחוק לשכת עורכי הדין להעמיד לדין משמעתי. ברגע שכבר החלה החקירה, זכותו של עורך הדין להתייעץ עם ועדת האתיקה נתונה בידי המשטרה. הנחיית היועץ המשפטי לעיל מסייגת זכות זו בתנאי "שלא יהיה בכך כדי לפגוע באופן ממשי בחקירה". זהו תנאי בעייתי המותיר את שקול הדעת בידי המשטרה ובכך מבטל, למעשה, את הזכות. מסיבה זו, על עורך הדין לפנות לועדת האתיקה עוד בטרם התייצב לחקירה.

אפשרות נוספת היא לפנות בבקשה מיוחדת לבית המשפט לבחון האם חל החסיון על העניינים הצפויים לעלות בחקירת עורך הדין ובמידה ובית המשפט מגיע לתשובה חיובית בידו הסמכות להורות למשטרה שלא לחקור את עורך הדין. המלצת הפורום הפלילי הארצי של לשכת עורכי הדין היא לפנות לבית המשפט רק במקרה של מחלוקת בין המשטרה לועדת האתיקה. זאת מתוך החשש שמא פניות מרובות לבתי המשפט מצד המשטרה או מצד עורכי דין, עלולות לכרסם במעמד הנורמטיבי של ועדות האתיקה כגורם מייעץ לציבור עורכי הדין וכגורם האמון על אכיפת הדין המשמעתי. [ראו: הצעת חוק סדר הדין הפלילי (תיקון – חקירתם והעמדתם לדין של עורכי דין), תשס"ה – 2005, שגובשה עלידי הפורום].

בשנה וחצי האחרונה קבעו בתי המשפט בשני מקרים שונים כי יש להם סמכות טבועה לדון ולהכריע בבקשות אלו. בב"ש (שלום חיפה) 1948/05 **עו"ד אולמן נ' מדינת ישראל** זומנה עורכת הדין לחקירה במשטרה, היא סירבה להתייצב ופנתה בבקשה לבית המשפט כדי שזה יכריע אם אכן חל החסיון כך שהמשטרה אינה יכולה לחקור אותה. בית המשפט בחן את טענת החסיון והגיע למסקנה כי – "הנזק שיגרם למבקשת בהתייצבות לחקירה במשטרה והפגיעה מכך בעבודתם של עורכי הדין העוסקים בתחום הפלילי ובזכות יסוד של נאשמים לחסיון הדברים שהוחלפו בין עורך דין ללקוחו, עולים לאין שעור על התועלת שתביא התייצבותה של המבקשת לחקירה בתחנת המשטרה... לפיכך אני נעתר לבקשה ומורה למשיבה להימנע מלחקור את המבקשת בתחנת המשטרה כעדה בעניין". [פיסקה 10 להחלטה]. בית המשפט עורך איזון ראוי המתחשב גם באינטרס של כלל ציבור עורכי הדין – שלא תופרע עבודתם. אני הייתי מוסיפה פרמטר נוסף לאיזון המוביל לאותה תוצאה – האינטרס החברתי של שמירה על תקשורת חופשית ויחסי אמון בין עורך הדין ללקוח ככלי להשגת צדק בטווח הארוך. בדיוק אותו שיקול החייב לעמוד בפני פרקליט המחוז בבואו לאשר חקירת עורך דין. בב"ש (מחוזי י"ם) 4196/05 **מדינת ישראל נ' זוזיאשווילי** [פורסם במאגרים האלקטרוניים] הייתה זו המדינה שבקשה מבית המשפט להורות "על אי תחולתו של חסיון עורך דין לקוח" כך שניתן יהיה לחייב את עורך הדין להשיב לשאלות במהלך החקירה. בשונה מהמקרה הקודם שהובא לעיל, ההחלטה רק מבססת את סמכותו הטבועה של בית המשפט לקבוע אם קיים חסיון ואינה דנה בשאלת קיומו של חסיון באותו מקרה. זו החלטה מנומקת היטב שתשמש בעתיד כבסיס לכל המקרים הבאים בהם יפנו עורכי דין, או המדינה בבקשות זהות.

דרכי הפעולה שיש בידי עורכי הדין המוזמנים לחקירה במשטרה לנקוט אינם רק בגדר המלצה הואיל ועל עורך הדין מוטלת החובה האתית לפי סעיף 90 לחוק לשכת עורכי הדין לשמור על החסיון השייך ללקוח. עורך דין שאינו עושה כן צפוי להעמדה לדין משמעתי בגין הפרת חובה זו וגם לתביעה אזרחית מצד הלקוח. התביעה האזרחית תתבסס על הפרת חובה חקוקה, הוא סעיף 90 לעיל, או על בסיס עוולת הרשלנות, במידה וניתן להוכיח כי עורך דין סביר היה שומר בנסיבות הקיימות על החסיון.

הנחיות והחלטות

ההיבטים האתיים של פרויקט אימות חתימה על תצהירים

עובדות בעקבות פרויקט "אימות חתימה" שיזמה לשכת עורכי הדין (יחד עם ועדת צעירים) בשיתוף עם הנהלת בית משפט השלום בתל אביב אשר במסגרתו יפעלו עורכי הדין כמאמתי חתימה על תצהירים בבית משפט השלום, בבית משפט לענייני משפחה ובבית המשפט לתעבורה, דנה ועדת האתיקה הארצית בהשלכות שיש לפרויקט בתחום האתיקה המקצועית.

החלטה עורכי הדין יושבים בבית המשפט כמי שממלאים תפקיד משפטי ברשות של הנהלת בתי המשפט ובמסגרת של לשכת עורכי הדין. הדבר מחייב אותם חובה יתרה בשמירה על כבוד המקצוע ומצופה מהם קוד התנהגות והופעה בהתאם. כמובן, שאין לנצל את המעמד שנמסר לעורך הדין על-ידי הנהלת בתי המשפט והלשכה לקידום מטרות אישיות מעבר למתן השירות עצמו.

על עורכי הדין לפעול בהתאם להנחיות הבאות:

1. עורך דין הנוטל חלק בפרויקט "אימות חתימה" של לשכת עורכי הדין כפוף בפעולתו זו, לחוק לשכת עורכי הדין, לכללי האתיקה ולכללי הפרסומת.
2. בפעולת אימות החתימה מוטלות על עורך הדין החובות הבאות:
 - א. עליו לזהות את המצהיר שבפניו.
 - ב. עליו לוודא שהמצהיר הבין את הכתוב בתצהיר.
 - ג. עליו לקרוא את נוסח האזהרה בפני המצהיר בקול רם ובשפה המובנת לו ולוודא שהבינה.
 - ד. לאחר שמילא את חובותיו, יחתיים את המצהיר ויאשר את החתימה שנערכת בפניו.
3. עורך הדין לא ייעוץ משפטי לחותם התצהיר.
4. עורך הדין יימנע מכל פעולה של שידול לקוחות ופרסומת, לרבות מסירת כרטיס ביקור.
5. עורך הדין אינו רשאי לייצג אדם שאת חתימתו אישר כאמור, ואף לא להפנותו לייצוג על-ידי אחר. [אין מספר להחלטה]

כלל 31: מחלוקת עם עורך דין אחר

עובדות הנילון הגיע נגד המתלונן תלונה (הודעת צד ג') לבית-משפט. זאת, בניגוד לכלל 31 לכללי האתיקה, הקובע:

בטרם יפתח עורך דין בשם לקוחו בהליך משפטי נגד עורך דין אחר, יפנה אל אותו עורך דין אחר בכתב, ואם קיימת אפשרות – אף בעל פה, כדי לנסות וליישב את הסכסוך בדרכי שלום, ובלבד שפניה כאמור לא תגרום נזק ללקוח.

אין מחלוקת שהנילון לא פנה בכתב אל המתלונן קודם להגשת התובענה. הנילון מסביר את העדר הפנייה המוקדמת בכתב בכך שהעניין נפל לגדר הסיפא להוראת כלל 31 ("ובלבד שפניה כאמור לא תגרום נזק ללקוח") שכן היה על לקוחתו להגיש ההודעות לצד שלישי תוך 30 ימים מן המועד שבו הוגשה נגדה התובענה, ואם היה פונה למתלונן בכתב וממתין לתגובתו, היה עלול שלא לעמוד במועד הקבוע בחוק. בנוסף, הנילון טוען שהעובדה שההליך נגד המתלונן לא נמחק על הסף מעידה על כך שממילא לא היה עולה בידי המתלונן לשכנע אותו שלא להגיש את התלונה. מכאן שברור שפנייה מוקדמת כזו הייתה מיותרת. כמה ימים אחרי ששלח הנילון את תגובתו, הגיע ללשכה מכתב מאביו של הנילון (המנהל את המשרד שבו עובד הנילון כשכיר). האב ציין כי לאחר שבנו הסב את תשומת

ליבו לעצם הגשת התלונה, נזכר כי לאחר שהמשרד קיבל על עצמו את הייצוג בתיק, הוא עצמו שוחח טלפונית עם המתלונן. בשיחה זו, טוען אביו של הנילון, הוא הודיע למתלונן על הכוונה להגיש נגדו את התובענה, וכן הודיע לו שמפאת קוצר הזמן לא יפנה אליו גם בכתב. ועד המחוז המליץ לנילון להתנצל בפני המתלונן. וכך עשה הנילון.

לאחר בדיקת התלונה, ולאור התנצלותו שלעיל של הנילון, החליט ועד המחוז לגנוז את התלונה. המתלונן לא הסתפק בכך, ופנה לוועדת האתיקה הארצית. לטענתו, המדובר במקרה מובהק של עבירה על כלל 31. לטענתו, משמעות החלטת ועד המחוז היא שדי ב"התנצלות" בחציפה כדי לבטל את הכלל.

החלטה לגנוז את התלונה. המתלונן צודק בטענתו שהנילון עבר על כללי האתיקה. הטענה כי לא ניתן היה לפנות אל הנילון בכתב בשל סד הזמנים (30 יום להגשת התובענה) אינה יכולה לעמוד. ניתן וצריך לשלוח הודעה בכתב לחבר עורך-דין על כוונה לפתוח נגדו בהליכים משפטיים, וככל הניתן ללוות הודעה זו גם בפנייה בעל-פה. מכאן, שלפי הוראתו המפורשת של הסעיף, הפנייה בעל-פה (שלא ברור אם הייתה כאן, שכן המתלונן מכחיש שקיבל פנייה כזו) אינה מייטרת את הפנייה בכתב.

יחד עם זאת, ולאחר התלבטות, הגיע הוועדה למסקנה שלאור העובדה שהנילון כבר נדרש על-ידי ועדת המחוז להתנצל, והתנצל, ובעקבות כך נגנזה התלונה, לא ראוי בנסיבות להעמידו לדין משמעתי. (החלטה מספר את 167/05).

רשלנות מקצועית המגיעה לכדי עבירה משמעתית

עובדות המתלונן טוען כי עורך הדין הנילון מסר לבעל הנכס את שמו של המתלונן כיורש הנכס, ובכך ערב אותו בהליך משפטי מיותר בתכלית. בתשובתו לוועדה מסר הנילון כי הוא עצמו העיד בבית המשפט שלמתלונן אין כל קשר לנכס כך שלמתלונן לא נגרם כל נזק או הוצאות ואף קבל פטור מלהופיע לדין.

התלונה אף העלתה כי בחלוף 15 שנים מביצוע עסקת המכר לא העביר הנילון את הזכויות בלשכת רישום המקרקעין.

שאלתא האם יש מקום להעמיד לדין את הנילון בגין שני המעשים המצוינים בתלונה?

החלטה להעמיד לדין. לגבי המעשה הראשון, בניגוד לטענת הנילון, למתלונן נגרמה עוגמת נפש רבה ולחץ על שהוגשה נגדו תביעה. לגבי המעשה השני, באי רישום הזכויות בלשכת המקרקעין לאחר 15 שנים מביצוע עסקת המכר יש רשלנות של עורך הדין המגיעה לכדי עבירה משמעטית. (החלטה מספר את 102/05)

ניגוד עניינים: ייצוג נגד לקוח לשעבר

עובדות המתלונן טוען כי עורך הדין הנילון שייצג בעבר אותו מייצג כעת בנק בתביעה נגד המתלונן, דבר המהווה עבירה על כלל 16. הנילון השיב כי אומנם ייצג בעבר את המתלונן אך בעניין השונה לחלוטין ולא קשור כלל לתביעה של הבנק נגד המתלונן. הנילון ציין כי אין בידיו מסמך ו/או מידע מהטיפול הקודם במתלונן אשר הינם רלוונטיים לתיק הנוכחי בו הוא מייצג את הבנק נגד המתלונן.

שאלתא האם עורך הדין הנילון עבר עבירה של ייצוג תוך ניגוד עניינים אסור לפי כלל 16?

החלטה לגנוז את התלונה בהעד עבירה משמעטית. אכן המתלונן היה בעבר לקוח של הנילון, אולם לקוח לביצוע עבודה חד פעמית שאינה קשורה כלל לתיק הנוכחי בו הוא מייצג את הבנק נגד המתלונן. הוועדה קיבלה את טענת הנילון לפיה אין בידו מידע ו/או מסמך כלשהו הרלוונטיים לתיק הנוכחי, שאין בינו לבין ייצוג המתלונן בעבר כל זיקה. (החלטה מספר את 261/05)

ניגוד עניינים: המשך ייצוג לקוח לאחר הגשת תביעה נגדו בגין הפרת הסכם שכר הטרחה

שאלתא האם יכול עורך דין, אשר הגיש תביעה כנגד לקוחו בגין הפרת הסכם שכר טרחה, להמשיך ולייצגו בהליכי הוצאה לפועל?

החלטה כלל 13 לכללי האתיקה קובע כי עורך דין שקיבל עניין לטיפולו רשאי להפסיק את הטיפול בו בשל אי תשלום שכר טרחה והוצאות; כל עוד עורך הדין אינו מתפטר מהטיפול כדין, עליו לטפל בעניין במסירות ונאמנות, גם אם הסכם שכר הטרחה מופר.

החריג לכלל זה מובא בגיליון "עט ואתיקה" מספר 78 לפיו בנסיבות בהן עורך הדין הגיש כנגד לקוחו תביעה לתשלום שכר טרחה אין זה ראוי שעורך הדין ימשיך במקביל גם לייצג את הלקוח; על עורך הדין להגיע להסכמה עם לקוחו לגבי אופן שחרורו מהייצוג ובהיעדר הסכמה על עורך הדין לפנות לבית המשפט בבקשה לשחרור מייצג. משכך, מן הראוי כי עורך הדין לא ימשיך בייצוג לקוחו בהליכי ההוצאה לפועל. [החלטה מספר את 55/06]

ניגוד עניינים: אי קבלת ייצוג של לקוח א' לאור דרישה שלא לעשות כן מצד אורגן של לקוח ב' שאינו מעורב בתיק

עובדות לקוחה קבועה ביקשה מעורך הדין הפונה לייצג אותה בתיק ירושה בסכסוך בינה לבין ידועה בציבור של הבעל המנוח.

מנהל של לקוח קבוע אחר, אשר אינו מעורב בתיק הירושה, אך מכיר את הנפשות בתיק הירושה, דרש מהפונה שלא לייצג את הלקוחה מהנימוקים הבאים: 1. יש לו, למנהל, רגשות שליליים כלפי הלקוחה הקבועה מהיכרות קודמת. 2. הוא ריכל רכילות קצרה עם הפונה על סכסוך הירושה בטרם פנתה אליה הלקוחה בבקשה לייצוג.

לטענת עורך הדין הפונה, המנהל אינו מעורב בתיק הירושה ולא הגיש תצהיר במסגרתו, למרות היכרותו עם הצדדים. שיחת הרכילות שניהל עימה הייתה בטרם קבלה לייצוג ובכל מקרה הייתה קצרה, בלתי רלוונטית ולא הוסיפה על הידוע בתיק. הפונה גם טוען שלא יתכן שמנהל של לקוח אחר יטיל וטו על ייצוג לקוח.

שאלתא האם על עורך הדין הפונה לסרב לייצוג בשל ניגוד עניינים?

החלטה אין מדובר בסכסוך בו מעורבים שני לקוחות קבועים שכן בסכסוך מעורב רק לקוח קבוע אחד. מנהל של לקוח אחר (היינו, לא הלקוח באופן אישי) מכיר את הצדדים לתיק ואף מעורב מבחינה רגשית, אך, כפי שנמסר לנו, אינו מעורב בתיק כנותן עדות. כך שאין מדובר במצב הנוגד את כלל 14 לכללי האתיקה.

בנוסף, סעיף 14 לכללי האתיקה העוסק בניגוד עניינים אינו מקנה ללקוח או לאורגן של הלקוח זכות וטו על ייצוג אדם אחר על-ידי עורך הדין. [החלטה מספר את 47/06].

ניגוד עניינים: ייצוג נגד לקוח קבוע

עובדות הנילון טיפל משך שנים בענייניהם המשפטיים של המתלוננת ובעלה. כיום מצוי הזוג בהליך גירושין. לטענת המתלוננת, ייצג הנילון את בעלה כנגדה במסגרת הליכי הגירושין. במקביל, המשיך לייצג את בעלה ואותה במשותף בעניינים משפטיים כספיים כנגד צדדי ג'. המתלוננת צירפה לתלונתה כתבי הגנה חתומים על-ידי הנילון, בעניין תביעות שהגישה נגד בעלה בבית המשפט לענייני משפחה.

הנילון השיב, כי ניסח את כתב ההגנה עבור הבעל רק על מנת להימנע מקבלת פסק דין בהעדר

הגנה, אולם בדיון הראשון ביקש להתפטר מן הייצוג, וכך היה. עוד טען הנילון כי התביעה שלגביה ניסח כתב הגנה עבור הבעל עסקה במזונות קטינים, בעוד שטיפולו במשותף עבור בני הזוג בתביעת פיצויים כנגד קבלן. ועד המחוז החליט לגנוז את התלונה.

שאלתאם האם עבר הנילון על כלל 14(ג) לכללי האתיקה האוסר על ייצוג נגד לקוח קבוע, היא האישה?

החלטה לאחר שעיינו בתוכנו של כתב ההגנה ומצאנו שם טענות שטען הנילון בשם הבעל כאילו האישה זנחה את כל מחויבויותיה והתנהגותה מגעת כדי מחלת נפש, סברנו כי לא ניתן לקבל את טענתו של הנילון, לפיה הכין את כתב ההגנה רק כדי לעמוד במרוץ הזמנים. מתוכנו של כתב ההגנה עולה ניגוד עניינים ברור באשר לחובתו של הנילון כבא כוחה של המתלוננת בעניינים אחרים, ובאשר להיותו מי שניסח עבור שני הצדדים הסכם פשרה.

בנסיבות אלה אנו מחליטים להעמיד את הנילון לדין בגין עבירה על סעיף 14(ג) לכללי האתיקה. (החלטה מספר את 142/05).

הטעיית בית המשפט

עובדות הנילון הגיש בבית הדין האזורי לעבודה בשם מרשתו בקשה שנדחתה תוך הטלת הוצאות על מרשתו. בו ביום הגיש הנילון בקשה לביה"ד האזורי לביטול ההחלטה וכן בר"ע לביה"ד הארצי על החלטת ביה"ד. ביה"ד הארצי דחה בו ביום, ללא תגובת המשיבה, את הבר"ע. בהמשך, פנה ביה"ד האזורי ושאל את הנילון אם בקשתו לביטול ההחלטה רלוונטית. הנילון בתגובתו הודיע לביה"ד כי בקשתו רלבנטית לעניין ההוצאות בלבד. הנילון לא הודיע לביה"ד האזורי כי הגיש בר"ע על החלטה וכי בקשתו נדחתה באופן גורף, לרבות ביחס להוצאות. בהתייחס להודעת הנילון, קבע ביה"ד האזורי: "לתגובת הצד שכנגד".

תגובה לא ניתנה מטעם המשיבה ולאחר כחודש החליט ביה"ד להורות על ביטול החיוב בהוצאות. לאחר מכן נודע למתלונן, שהוא ב"כ הצד שכנגד, דבר ההליכים בפני ביה"ד הארצי שדחה את הבר"ע. המתלונן פנה בבקשה לבטלה מהטעם שהנילון העלים מביה"ד האזורי את העובדה שהגיש בר"ע על החלטתו הראשונה של ביה"ד ובקשתו נדחתה בביה"ד הארצי על כל חלקיה.

ביה"ד האזורי הורה לקבל את עמדת הנילון לבקשת המתלונן. או אז, שלח הנילון הודעה לביה"ד לפיה הוא "ייצג את מרשתו עד הבקשה לביטול החלטה" וכי "אין לו קשר עמה ואינו יודע היכן לאתרה" המתלונן הגיב להודעה זו כשהוא מצביע על ראיות המעידות על קשר של הנילון עם מרשתו והבהיר, בין היתר, שאם אכן ייצג הנילון את מרשתו רק עד הבקשה לביטול – כיצד אירע שהמשיך והגיש בשמה בקשה לביטול ההוצאות? ואם לא ייצגה – הבקשה לביטול הוצאות מתאיינת.

לאחר חילופי כתבי טענות נוספים, כולל המצאה ישירה ללקוחתו של הנילון, הורה ביה"ד על ביטול החלטתו וקבע כי חיובה בהוצאות עומד בעינו. ביה"ד בהחלטתו קבע: "עולה... כי המשיבה הטעתה את ביה"ד (באמצעות בא"כ-כוחה) והסתירה,, את העובדה כי הוגשה בר"ע... אין להרבות מילים על כך שצד חייב בגלוי נאות בפני בית הדין, וגם את כללי סדר הדין יש לקיים בתום לב".

הנילון מסר לועדת האתיקה תגובה המכחישה כי הטעה את ביה"ד. לטעמו, ביה"ד הארצי לא דחה את הבקשה אלא הותיר את החלטת ביה"ד האזורי לקבל את תגובת המשיבה על כנה ודן רק "בהיבט הדיוני ולא המהותי". לפיכך, משנתבקשה עמדתו בשאלה האם הבקשה שלו עדיין רלבנטית, הוא הגיב והתייחס לעניין ההוצאות בלבד.

לעניין מועד הפסקת הייצוג של מרשתו, טען הנילון, כי המתלונן "לא הבין" באיזו בקשה לביטול מדובר. ועוד, לדבריו, ביה"ד הטיל על מרשתו ולא עליו את אשמת ההטעה. באותה תגובה לתלונה גם כתב הנילון: "לפיכך, האובססיה בה שרוי עורך הדין המלומד, לא ראוי שתסמא את עיניו בכל הנוגע לעובדות האמיתיות".

התלונה נגנזה על-ידי ועד המחוז בצירוף הערה כי "הועדה מצפה מעורך דין שיפרט את כל המידע הרלוונטי על מנת שלא תיווצר אפשרות של הטעייה".

החלטה להעמיד לדין משמעתי. הנילון הטעה את ביה"ד האזורי לעבודה. ביה"ד מתייחס מפורשות בהחלטתו להטעיה מצד המשיבה – באמצעות בא כוחה. כן קבע ביה"ד מפורשות, כי לו היתה מובאת בפניו הידיעה שהוגש בר"ע, לא היה מבטל את החיוב בהוצאות.

הנילון פעל בדרך מתחכמת, הסתיר מידע מבית המשפט, לא דאג להמציא בקשותיו וההחלטות המחייבות תגובות המשיבה למתלונן אף שידע כי המתלונן מייצג את המשיבה, ולבסוף הודיע, כי חדל לייצג את מרשתו. זאת עשה בהודעה סתמית ללא שהציג אישור מהלקוחה או קיבל שחרור מבית הדין.

הנילון מוסיף ומתחכם בתגובתו לתלונה, נותן הסברים המעליבים את המתלונן. הנילון הגדיל לעשות כאשר נקט יחס מזלזל בתלונה וייחס למתלונן "אובססיה". [החלטה מספר את 232/04]

קבלת תצהיר מעד של הצד שכנגד

עובדות עו"ד א' מייצג משיבים בהמרצת פתיחה בעניין מקרקעין. המבקשים הגישו תצהיר של עד שמסר גרסא שלא הייתה נוחה למשיבים (גרסא שלטענת המשיבים הייתה שקרית). אחד המשיבים הודיע לעו"ד א' כי שוחח עם העד וזה מסר לו כי הרשום בתצהיר לא נרשם מפיו, וכן שהוא אינו יודע קרוא וכתוב בעברית (התצהיר בעברית). אותו משיב בקש להביא את העד למשרד עו"ד א', אך עו"ד א' לא הסכים. המשיב פנה לעורך דין אחר על דעת עצמו, ויחדיו פנו לעד, שמסר גרסה חדשה הסותרת את התצהיר הראשון.

שאלתא האם עו"ד א' יכול לעשות שימוש בתצהיר זה הן על דרך הצגתו בחקירה שכנגד או על דרך של זימונו של העד דרך בית המשפט?

החלטה לפי כלל 37(ב) לכללי האתיקה על עורך דין נאסר לבוא בדברים עם אדם העומד, לפי ידיעתו, להעיד מטעם הצד שכנגד, בענין הקשור לעדותו. אדם שהגיש תצהיר הינו, כמובן, עד לענין סעיף זה (ראו: עלע 1381/94 **לשכת עורכי-הדין נ' מזרה**, פד"י נ 1) 749, וכן ראו הסייגים לכלל זה, הקבועים בכלל 37(ג)).

במקרה זה עו"ד א' לא הוא שבא בדברים עם נותן התצהיר, ועל פי התשתית העובדתית שהוצגה לנו, אף סרב במפורש להיפגש עם נותן התצהיר. אשר על כן, אין כל מניעה לעשות שימוש בתצהיר הסותר, בין בדרך הצגתו בחקירה שכנגד ובין על דרך של זימונו העד על ידי בית-המשפט. שאלת ההתנהגות האתית לחוד ושאלת הקבילות לחוד. הועדה אינה רואה פגם של קבילות, אך עניין זה אינו עומד לבחינתה. מבחינה אתית לא נפל פגם בהתנהגות עורך הדין. [החלטה מספר את 15/06]

ייצוג מבוטח על-ידי עורך הדין של חברת הביטוח: הרשאה לפשרה

שאלתא האם הסעיף בפוליסת ביטוח האחריות המקצועית שבו מוסר עורך הדין המבוטח את שקול הדעת לניהול ההגנה או ליישובה של התביעה לידי המבטח, פוטר את עורך הדין שמעמיד המבטח, מהחובה לקבל את הסכמת המבוטח ליישוב התביעה או חלקה בדרך של פשרה?

החלטה בדרך כלל חובת הנאמנות של עורך דין ללקוחו מחייבת אותו לקבל את הסכמת הלקוח מראש ליישוב תביעה או חלק מתביעה בדרך של פשרה. כך גם אם יפוי הכח או הסכם אחר מסמך את עורך הדין או את המבטח להתפשר בשם הלקוח. לאור זאת, עורך דין שמעמיד המבטח למבוטח אינו פטור מן החובה לקבל את הסכמת הלקוח לפני שהוא מודיע לבית המשפט או לצד השני על הסכמה לפשרה בתיק. [החלטה מספר את 259/04].